

IDA-MARIE RENDTORFF

GEPARD-DRENGEN

Ida-Marie Rendtorff

Ida-Marie Rendtorff er ikke helt sikker på lige præcis, hvornår hendes forfatterskab begyndte. Måske var det dengang, hun som 3-årig drak blæk. Hun har skrevet historier, så længe hun kan huske og fik udgivet sin første roman i 2004. Siden har hun markeret sig som en af Danmarks fine, nye børne- og ungdomsforfattere. Hun formår at holde sin læser i ånde med en stor og fængslende historie, men samtidig komme så tæt på sine personer, at man kan mærke dem – og stille vigtige spørgsmål til livet.

Hun har skrevet en række børnebøger og ungdomsbøger – der foregår både i magiske og i helt realistiske verdener. Mest kendt er hun for fantasy-serien om Dalia Dragehvisker, spændings-serien Team A, bøgerne om Alma samt den mere barske fremtidstrilogi Kloden under vand, hvor sidste bind Rød Jord netop er udkommet.

Ida-Marie Rendtorff er uddannet både i litteraturvidenskab og som lærer og har modtaget Skolebiblioteksforeningens forfatterpris.

Forfatter: Ida-Marie Rendtorff

Foto: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen

Illustrationer: Dorte Bengtson

Layout, repro og produktion: Morten Bak, Grafisk Design
samt Publikum Kommunikation.

Faktastof: Michael Larsen og Christian Vaabensted

Redaktion og projektledelse: Publikum Kommunikation,
Christian Vaabensted

- Websitet 2014.u-landskalender.dk rummer et stort undervisningsmateriale om bogen og om Zambia samt sider for børn med film, fakta og billeder.
- Både fortællingen og de tre fabler findes som lydbog på 2014.u-landskalender.dk.
- Der er en tilhørende lærervejledning på 48 sider.
- Bøgerne kan hentes som PDF på 2014.u-landskalender.dk.
- Trykte bøger kan bestilles på www.danida-publikationer.dk.

Tryk: Center Tryk.

Sat med Archer / CUT / Akzidenz Grotesk

Udgivet af Udenrigsministeriet.

ISBN (trykt udgave) 978-87-7087-809-8

ISBN (PDF-udgave) 978-87-7087-810-4

ISBN (trykt klassesæt): 978-87-7087-813-5

BESØG

2014.U-LANDSKALENDER.DK

Oplev spændende film, fakta og fotos
fra Zambia og de steder, bogen foregår.

GEPARD-DRENGEN

AF IDA-MARIE RENDTORFF

Foto: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen

Illustrationer: Dorte Bengtson

Design og Layout: Morten Bak

Faktasider: Michael Larsen

Redaktion: Christian Vaabensted

Zambia

I Zambia lever der Geparder. De er gode til at gemme sig på savannen. Der er tre små gepardunger her i billedet. Kan du finde dem?

Kapitel 1

MÆRKET

"Kom nu, **Sunday**," hviskede Conrad og så ud over bushen. Hun måtte da have fået fri fra skole nu. En af kørerne løftede hovedet og så på ham. Men så gumlede den videre på en tot græs. Heden flimrede over den sandede jord. Han var nødt til at fortælle det til nogen. Til Sunday. Det, som han havde set på træstammen. Mærket. Det boblede inden i ham, som en gryde vand, der var ved at koge over.

Sunday var hans søster. Hun plejede altid at komme efter skole. Så fortalte hun, hvad hun havde lært derhenne. Conrad ville ønske, at han kunne gå i skole ligesom Sunday og mange af de andre børn fra landsbyen. Men deres far var død, og derfor var Conrad nødt til at arbejde som hyrde. Nu ville han snart få sin løn. En kalv. Med den kunne han sørge for sin mor og Sunday.

Conrad fik øje på en **mpheta-fugl** i et træ. Han rejste sig og hev slangebøssen op af lommen. Så ladede han den med en sten og sigtede. Skuddet var perfekt, og fuglen faldt død til jorden.

I det samme hørte han lyden af Sundays stemme. Søsterens skikkelse kom til syne mellem buskene. Hendes ene ben var kortere end det andet, så hun haltede.

"Tiponde madzi, tiponde madzi
Pali lowe, pali lowe," sang hun.

*(Det betyder: "Der er vand, der er vand
Hvis vi graver dybt, graver dybt")*

"Sunday," sagde han.

"Se, hvad jeg har taget med til dig." Hun kastede en majsokolbe hen til ham.

SUNDAY

Det betyder søndag på engelsk og er et populært pigenavn. I Zambia kan man hedde f.eks. Alvor, Ærlig eller Klog. Altså ord, som siger noget om mennesker. Man kan også hedde Afrika, Delfin eller Søndag. Der er også mange, der har et navn fra Bibelen.

MPHETA-FUGL

En lille fugl på størrelse med en gråspurv. Hyrdedrengene skyder dem med deres slangebøsser og tager dem med hjem om aftenen. De steger dem over bålet, og på den måde får familien lidt ekstra at spise.

Majsen var stadig lun, og den duftede dejlig sødt. Men i dag var han slet ikke sulten.

"Sunday," gentog han.

Denne gang så hun på ham. Sådan rigtigt.

"Hvad?" Sunday lagde hovedet på skrå og ventede på, at han fortsatte.

"Det er Chee ... jeg tror, han er vendt tilbage."

"Vores Chee?" Sunday måbede. "Geparden?"

"Ja, kom selv og se."

De gik hen til træet. Et dyr havde ridset et tydeligt mærke i den grove bark med sine kløer. Sådan gjorde geparder for at afmærke deres territorium, vidste Conrad. Men der var noget særligt ved det her mærke. Der var kun aftegnet tre kløer. Geparder havde altid fire kløer på hver pote. Men ikke Chee. Han havde kun tre kløer på den ene pote.

"Tror du, han stadig kan kende os?" Sundays øjne skinnede.

Deres slægt havde engang tilhørt **gepard-klanen**. Inden hans far døde, havde han givet Conrad et pandebånd af gepardskind. Et tegn på familiens gamle slægtskab med geparderne.

"Hvad nu hvis han ikke kan?" Conrad pirkede i den tørre jord med snuden af sin plasticsandal.

Der blev stille mellem dem. En af køerne fnyste og slog med hovedet for at jage fluerne væk. Conrad vidste godt, at geparder kunne finde på at angribe kvæg. Især kalve. Bare tanken om det fik det til at brænde i hans mave. Som om han havde slugt et stykke af selve solen.

GEpard-KLANEN

I Afrika bor der mange forskellige stammer. En stamme er et folk, som har fælles skikke. Nogle stammer har endda deres eget sprog. De bliver også kaldt klaner. Alene i Zambia findes der 73 stammer, og der tales syv forskellige sprog.

Verdens hurtigste dyr

Geparden er verdens hurtigste dyr. Den kan løbe op til 110 km/t! Du kan kende geparden på de sorte striber, der løber fra øjenkrogen til mundvigen. Geparden spiser gazeller, harer og fugle.

Skarpe kløer

Gepardens kløer stikker altid frem, næsten som kløerne på en hund. Kløerne griber godt fat i jorden, når den skal løbe. Derfor kan den hurtigt komme op i fart, når den skal jage et andet dyr.

"Jeg ville ønske ..." Conrad gik i stå. "Jeg ville ønske, jeg aldrig havde fundet den gepardunge."

"Men ..." Sunday så på ham, "hvis du ikke havde hjulpet ham, så var han jo død."

Conrad så ned i den støvede jord. Han havde fundet Chee, dengang deres far lige var død. Dagene alene ude i **bushen** havde været så lange. Og så en morgen havde han hørt en svag piben. Og dér under en busk fik Conrad øje på en lille, forladt gepardunge! Og selvom han godt vidste, at det var skørt, føltes det, som om hans far havde sendt ham en **gepard-bror**.

Først nu opdagede Conrad, at han stadig stod med majs-kolben i hånden. Hans mave knurrede.

"Spis," sagde Sunday. "Du er sulten."

Han brækkede kolben over og rakte hende den ene halvdel. Så gik han hen for at hente den fugl, han havde skudt.

BUSHEN

En stor græsslette med enkelte træer. Næsten halvdelen af Afrika er dækket af bush, og her lever mange af de vilde dyr. Træerne kan være akacie-træer, der ligner store paraplyer. Det kan også være de flotte baobabtræer. De er kæmpestore og har en tyk stamme, som kan suge meget vand. Det er godt, når der er tørke.

GEPARD-BROR

Når gepard-unger forlader deres mor og skal til at klare sig selv, bliver brødrene sammen. De hjælper hinanden og jager sammen. Nogle gange holder de sammen hele livet.

Hyrdedrenge

Mange drenge på landet i Zambia passer kvæg hele dagen. Drengene får en ko, når de har været hyrder i tre år. Nogle drenge starter som hyrder, når de kun er fem år gamle.

En ko er guld værd

Det er godt for en familie i Zambia at eje en ko. Den kan hjælpe til på marken, og familien kan få mælk fra den. Den kan også sælges, hvis familien har brug for penge.

Kapitel 2

MÆNDENE

Solen var ved at forsvinde bag bjergene. Rød som en moden mango. Conrad drev kvæget af sted med sin pind. Forbi den lave skolebygning og landsbyens vandpumpe. Der stod en flok piger og fyldte deres spande. De fnisede, da han gik forbi. Men Conrad kunne kun tænke på geparden. Måske stammede mærket slet ikke fra Chee – det kunne jo være fra et andet vildt dyr.

Kort efter dukkede landsbyens lerklinede hytter op mellem træerne. Han lukkede kvæget ind i folden og skyndte sig hjemad.

Sunday var humpet i forvejen med dagens bytte. Conrad havde skudt tre mpheta'er. Da han nærmede sig den lille kreds af hytter, hvor familien boede, kunne han dufte den krydrede lugt af brænderøg.

NSHIMA

En grød lavet af majsmel. Den er hvid og tyk og kan minde lidt om risengrød. På landet i Zambia spiser man ikke ret meget andet end nshima. Nogle gange får man en slags sovs til og måske lidt kød.

Deres mor var i gang med at røre i en gryde med **nshima**, der hang over bålet i køkkenhytten. Sunday var ved at plukke fjerene af fuglene. Conrad slappede af. Jo, alt var, som det plejede at være. Hans mave knurrede. Han havde næsten ingenting fået at spise i dag.

Efter maden og opvasken kunne de lige nå en tur hen på pladsen, ham og Sunday. Det var en støvet åbning mellem hytterne. I midten lå en væltet træstamme, som dannede en slags bænk. Her var der altid folk.

Conrad satte sig og lyttede til mændenes historier. Sunday humpede efter nogle af pigerne fra skolen. Men de lod, som om de ikke så hende. Conrad bed sig i læben. De forstod ingenting. De forstod ikke, at Sunday var noget særligt. Ligesom den dag, hun var opkaldt efter.

Flere mænd kom til. En af dem var en helt ung gut fra den landsby, hvor **høvdingen** boede. Han hed Donatus og var ret fin i tøjet. Conrad kendte ham ikke. Sådan var det, når man næsten altid var ude i bushen sammen med dyrene. Donatus kneb øjnene sammen.

"Har I slet ikke hørt det?" sagde han.

Der blev stille i forsamlingen. Donatus tog sig god tid og så rundt på mændene. Selvom han kun var få år ældre end Conrad, lyttede de med respekt til ham.

"I går kom der en gepard helt ind mellem vores hytter. Den kunne så let som ingenting have dræbt en af hønsene eller gederne. Eller en af mine små søskende."

Conrad stivnede. Kunne det mon være hans gepard, Chee? En hund tudede et sted i landsbyen. Conrad gøs.

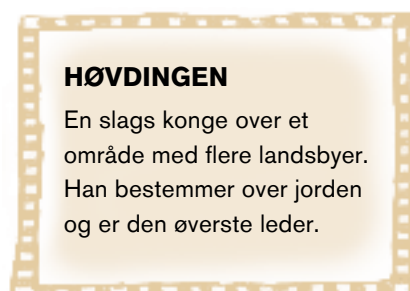
"Hvad skete der så?" spurgte en af de unge mænd. Han blev kaldt Bjerget, fordi han var et helt hoved højere end alle andre.

"Jeg greb en skovl ... Men i næste øjeblik var geparden væk. Som et spøgelse."

"Måske var det et spøgelse," sagde en anden.

Donatus rystede på hovedet.

"Men der var noget mærkeligt med det dyr. Den var ikke sky, som geparder plejer at være."

Uniform på i skole

Eleverne har uniform på, når de går i skole. Pigerne har kjoler på og drengene går i skjorte og bukser. Det er ikke alle eleverne, der har uniform på, fordi deres forældre ikke har råd til det.

Lasede bøger

Eleverne får lektier for i skolen. Problemet er, at det ikke er ret mange bøger. Drengen her sidder og læser i en gammel og laset bog om landene i Afrika.

"Måske er den syg," foreslog Bjerget og spyttede på jorden.

"Eller skør," sagde en tredje.

Der gik et gys gennem forsamlingen. Mørket var ved at sænke sig, og stjernerne lyste i tusindvis på himlen.

"Conrad," lød en stemme tæt på. Sundays skikkelse dukkede op. "Vil du med hjem?"

Conrad rejste sig. Gabte.

Deres fødder kendte vejen. Sunday var helt tavs.

"Du skal ikke tage dig af dem," sagde Conrad.

"Hvem?" lød Sundays stemme ved hans side.

"De andre piger. At de gør sådan mod dig."

"Jeg er bare træt."

SIVMÅTTE

Et ligge-underlag lavet af siv til at sove på. I Zambia har kun få børn deres eget værelse, og de sover tit mange sammen i et rum. Måtterne kan rulles sammen om dagen. Man kan også bruge dem til at sidde på, for der er som regel ikke møbler i hytterne.

Jorden føltes kølig under hans bare fødder. Han kom igen til at tænke på det, mændene havde talt om. Tænk, hvis det virkelig var hans gepard, Chee, der havde været i den landsby. Og tænk, hvis han var skør. Conrad fik kuldegysninger. Han orkede ikke at fortælle om det til Sunday. Ikke nu.

Lidt efter lå han på den tynde **sivmåtte** på gulvet i hytten. Han trak tæppet omkring sig. På den anden side af skillevæggen kunne han høre moren og Sundays åndedræt. Engang havde der været et fjerde åndedræt i hytten, men det var længe siden nu.

Conrad vendte og drejede sig. Han kunne ikke sove. Til sidst fandt han gepard-pandebåndet frem og knugede det i hånden. Det plejede altid at hjælpe.

Kladdehæfte

Det eneste, eleverne har med i skole, er et kladdehæfte og et par blyanter.

Mange børn i klassen

Der går rigtig mange børn i hver klasse. I nogle klasseværelser er der helt op til 80 elever på en gang. Hvor mange elever er der i din klasse?

Kapitel 3

ET TEGN?

Næste dag brændte solen igen fra en skyfri himmel. Conrad sad på en flad sten og pirkede i jorden med sin pind.

Regntiden var ovre. Snart ville det høje græs blive gult, og jorden slå sprækker. Han elskede denne tid på året, hvor alt stadig var grønt.

Men i dag kunne han ikke mærke andet end en knugende fornemmelse i maven. I nat var det sket igen. Han havde drømt, at han selv var en gepard. Han løb ud over bushen – kunne lugte alt, se alt, høre alt ... selv et vingeslag fra en fugl langt borte. Andet plejede der ikke at ske i drømmen. Men i nat havde drømmen været anderledes. I nat havde han hørt et åndedræt ved sin side, og da han drejede hovedet, fik han øje på Chee.

Var drømmen et tegn? Han ville ønske, at hans far havde været i live, så han kunne spørge ham.

REGNTIDEN

I Zambia er det sommer og regntid fra november til april. Her regner det rigtig meget. Bagefter er bushen helt grøn, og græsset kan være flere meter højt.

Det raslede i græsset. Conrad rejste sig. Han syntes bestemt, han kunne skimte noget rødbrunt inde i det høje, grønne græs. Kunne det være ... Her ville en gepard let som ingenting kunne snige sig ind på kvægflokken. Han knugede hånden om sin slangebøsse. Et hedt vindpust strøg hen over bushen – og fik igen græsset til at røre på sig. Nu kunne han se det. Det var bare et ødelagt **termit-bo**, der skjulte sig mellem stråene.

Hvis bare det snart blev eftermiddag, så Sunday ville dukke op ... Så kunne de øve bogstaverne sammen. Bogstaver og ord fik én til at glemme. Han ville ønske, at geparden forsvandt igen. Som et uvejr, der drev bort i horisonten.

Conrad kom til at tænke på dengang for længe siden, da han fandt gepardungen og havde givet den navnet Chee. Han havde givet den mælk fra kørerne, og den var hurtigt kommet til kræfter. Chee var en legesyg killing, og dagene var blevet lettere at komme igennem sammen med ham. Men Chee voksede alt for hurtigt. Den bløde, dunede pels blev mere strid, og han kunne ikke længere nøjes med mælk. Så Conrad og Sunday havde fodret ham med fuglene, som Conrad skød med sin slangebøsse. En dag havde gepardungen selv fanget

en rotte. Både hans snude og poter havde været smurt ind i blod. Det var først da, det rigtigt gik op for Conrad. At Chee en dag ville blive en voksen gepard. Et hurtigt og stærkt rovdyr, der kunne blive til fare for ham, Sunday og kvæget. Få dage efter var Chee forsvundet. På en måde havde Conrad været lettet.

”Conrad!”

Han hørte hendes stemme, før han så hende. Conrads hjerte begyndte at slå hurtigere. Sunday plejede aldrig at komme så tidligt. Hendes haltende skikkelse kom til syne over bakken. Hun løb.

”Conrad ...” Sunday bøjede sig forover og hev efter vejret.

”Er der sket noget?” spurgte Conrad med rystende stemme. En flok sorte fugle lettede fra et vissent træ.

TERMIT-BO

En termit er et blegt insekt, der ligner en myre. De bygger termit-boer, der er rød-brune som jorden i Zambia. Et termit-bo kan blive højere end mennesker.

Hvad skal vi lege?

Børnene i Zambia elsker at lege, når de har fri. Piger sjipper og hinker. Drengene her har fundet et gammelt bildæk, som de triller hen ad vejen i fuld fart.

Drager af affald

Drengene er gode til at lave drager af ting, de finder på vejen. Noget snor, en gammel plastpose og nogle pinde. Og vupti, så er dragen i luften.

"Ja," sagde hun stadig forpustet. "Det er Chee ..."

Conrad forestillede sig straks, at geparden måske havde angrebet et barn. Det svimlede for ham.

"Ham der Bjerget og hans venner har aftalt at mødes på pladsen om lidt. De vil tage med på jagten." Sunday bed sig i læben.

"Jagten?" Han så på hende. Små svedperler piblede frem på hendes buede pande.

"Ja, de vil slutte sig til ham Donatus og hans venner. Du ved, dem fra høvdingens landsby. Og så vil de forsøge at få ram på Chee."

Conrads mund føltes tør. Han havde svært ved helt at fatte, hvad hun sagde.

"Så Chee har ikke angrebet nogen?" spurgte han.

"Nej, selvfølgelig har han ikke det." Sunday så på Conrad med et bestemt blik. "Men snart er der nogen, som vil angribe ham."

De satte sig på jorden.

"Du er nødt til at sige det," fortsatte hun. "Til Bjerget og de andre. Du er nødt til at fortælle dem om Chee."

Men hvis han fortalte om Chee ... Bjerget og de andre ville håne ham: En hyrde-dreng, der reddede et farligt rovdyr, som så voksede op og blev en trussel for både ham selv og hans kvægflokk. Og for hans landsby. Det var totalt dumt.

"Måske er geparden syg," sagde han. "Eller skør."

"Det tror du jo ikke engang selv på." Sunday rynkede panden.

Conrad så ned på sine hænder.

"Så gør dog noget," fortsatte hun.

Han rørte sig ikke ud af stedet. Hvad skulle han gøre?

Sunday fnyste. Så rejste hun sig og begyndte at humpe tilbage mod landsbyen. Hun vendte sig ikke om og vinkede, som hun plejede. Ikke en eneste gang.

Kurvefletterens cykel

Her ser du en kurvefletter. Han er på vej til markedet for at sælge sine kurve. Kurvene vejer ikke så meget, men de fylder en hel del. I sær når man kun har en cykel til at køre dem på.

Afsted på cykel

Der er ikke mange, som ejer en bil på landet i Zambia. Mange har en cykel i stedet. Drengene maler deres cykler i flotte farver eller sætter klistermærker på.

HVORFOR KONGER GÅR MED KAPPE

Alle dyr i Afrika var samlet på sletten. De skulle vælge en konge. De fire super-katte stod forrest. Løve, Leopard, Gepard og Tiger.

”Det skal være én af os fire,” sagde Løve. ”Vi er de farlige. Vi kan tæve jer alle.”

Ingen sagde Løve imod.

De fire super-katte så på hinanden. Hvad nu?

”Jeg skal være konge,” sagde Gepard. ”For jeg kan løbe hurtigst.”

”Nej,” sagde Tiger. ”Jeg skal være konge. Jeg har striber.”

”Og jeg er bedst til at klatre,” sagde Leopard.

”Se på mig. Jeg har en manke,” sagde Løve. ”Jeg skal være konge.”

De kunne ikke blive enige.

”Så må vi kæmpe om det,” sagde Løve.

Det kunne de godt blive enige om.

Først skulle Gepard og Leopard kæmpe. Gepard var god til at løbe. Men

hvad hjalp det i kamp? Leopard var jo både størst og stærkest. Derfor lå Gepard lidt efter død på jorden. Alle de andre geparder på sletten begyndte at græde. Og de græd og græd. En hel måned. Derfor fik de sorte striber ned ad kinderne. Det har alle geparder haft lige siden.

Geparderne lovede hinanden en ting. De ville aldrig mere slås med de andre super-katte. Sådan er det også i dag. Hvis én super-kat nærmer sig, skynder geparden sig at gå. Også selvom den må forlade sin mad.

Så skulle Leopard og Tiger kæmpe. Leopard så længe på Tiger. Hvor var han stor og stærk. Leopard rømmede sig.

”Se på min pels. Jeg er den smukkeste af alle super-katte. Hvad behøver jeg mere?” Og så klatrede han op i et træ. Han lagde sig på en gren. Alle dyrene på sletten skulle se ham. Sådan er det også i dag.

Leoparden elsker at ligge højt over jorden på en gren.

Nu var det Tiger mod Løve. Det blev en meget lige kamp. For de var begge store og stærke. Tiger snappede efter Løves hals. Men han fik kun hår i munden. Det var Løves manke. Nu satte Løve tænderne i Tigers hals. Han bed til. Lidt efter var Tiger død.

Alle tigere på sletten hang med hovedet. Så gik de deres vej. Og de blev ved med at gå. Da de nåede havet, stoppede de ikke. For tigere er gode til at svømme. De stoppede faktisk først, da de var nået helt til Asien. Siden dengang har der aldrig boet nogen tigere i Afrika.

Og Løve ... han blev kåret til dyrenes konge. Og lige siden har konger overalt i verden båret kappe og krone. Ligesom løven bærer sin manke.

Kapitel 4

AF STED

Der blev så stille, da Sunday var gået. Ikke engang kvæget sagde en lyd. Men tankerne larmede i Conrads hoved. Han samlede en håndfuld småsten op, ladede slangebøssen og skød til måls efter en stump træ.

Bjerget og hans venner ... De var altid ude på ballade. Slet ikke sådan nogle fyre, man kunne tale med. Men hvad nu, hvis de dræbte Chee? Conrad smed småstenene fra sig og samlede sin pind op. Han måtte gøre et eller andet. Han vidste ikke hvad endnu. Bare noget.

Conrad drev køerne hjemad. Da han nærmede sig kvægfolden, trådte Samson ind foran ham. Det var Samson, der ejede kvæget. Conrad hentede dyrene hos ham hver morgen ved solopgang og afleverede dem igen ved solnedgang.

"Er der noget galt med dit syn, knægt?" spurgte han.

Conrad rystede på hovedet.

"Så kan du vel også få øje på solen," fortsatte Samson. "Du er alt for tidligt tilbage."

"Undskyld," mumlede Conrad. "Bare denne ene gang."

Bjerget og hans venner skulle mødtes på pladsen, og han måtte bare være der og høre, hvad de havde tænkt sig at gøre.

Conrad havde aldrig før bedt Samson om noget. Han havde arbejdet hver dag i snart tre år uden en eneste fridag.

Samson tyggede arrigt på et græsstrå.

"Det skal ikke gentage sig," brummede han.

Conrad vidste, at Samson mente det.

"Nej, selvfølgelig ikke." Han drev de modvillige dyr ind i folden med sin pind. Den røde kalv prøvede at undvige, men

Hyrdernes slangebøsser

Hyrdedrenge har altid en slangebøsse med. De laver den selv og har den hængende på hændledet. Så er den altid klar til at skyde en lille fugl til aftensmaden.

Flotte legetøjsbiler

Når der ikke er råd til legetøj, så må man lave noget selv. Børnene i Zambia er gode til at lave legetøjsbiler. De bruger ståltråd, snor, kapsler og hvad de ellers kan finde.

Conrad var hurtigere end den. Det var ikke nu, den skulle stikke af. Da han havde lukket folden, skyndte han sig af sted.

Bjerget og de andre unge mænd sad allerede på pladsen. Bjerget havde en økse over skulderen og en af de andre havde et gammelt, rustent spyd.

Conrad kunne høre, at Bjerget var i gang med at genfortælle Donatus' møde med geparden i går.

"Den var større end normale geparder." Bjerget så rundt på de andre. "Den havde fråde om munden, og øjnene lyste af ondskab."

Det var jo slet ikke det, Donatus havde sagt. Conrad bed sig i læben.

"Undskyld ..." Han måtte hoste ordet løs.

Det var først nu, mændene fik øje på ham.

"Det kan du godt glemme alt om, Conrad," sagde Bjerget.

"Øh, hvad?"

"At komme med på gepardjagt. Om et par år måske."

"I ... I må ikke dræbe den." Conrad så ned i jorden. En myre slæbte af sted med en kvist, der var meget større end den selv.

"Hvem har spurgt om din mening, hyrdedreng?" Bjerget klaskede en myg på sit ben.

Conrad tog mod til sig.

"Den er slet ikke sådan ..." Han skævede til Bjerget. "Altså skør."

"Kan du måske se, hvad geparder tænker?" Bjerget så udfordrende på ham.

"Nej, altså ... den er bare sådan lidt tam. Det var, derfor den gik ind i landsbyen." Han kunne selv høre, hvor dumt det lød.

Lerhuse i landsbyen

Husene i en zambisk landsby er lavet af ler. Taget er lavet af palmeblade. Indenfor er der to små rum. Der er ikke plads til møbler, men det gør ikke så meget. Det meste af tiden er man udenfor.

Så skal der saves!

I Danmark har vi maskiner til at gøre det hårde arbejde. Sådan er det ikke på landet i Zambia. Her er nogle mænd i gang med at save planker. Saven er så stor, at der skal to til at gøre arbejdet.

"Tam! I er måske venner, dig og geparden?" Bjerget grinede, så hans store tænder kom til syne. Så rejste han sig. "Smut med dig, Conrad. Det her er ikke for smådrengene."

Skulle Conrad indrømme det? At det var ham, der havde passet geparden, da den var lille. At det var hans Chee. Så ville de måske tro på ham.

"Det er bare, fordi ..."

"Skrid så," sagde Bjerget hårdt.

Conrad begyndte langsomt at gå sin vej.

"Måske har knægten ret," hørte han en af mændene bag sig sige. Det var Musa, deres nabo. "Vi kunne ringe til **rangeren i nationalparken.**"

"Hvis der er nogen, der ikke vil med, kan de jo bare blive hjemme," sagde Bjerget.

Conrad vendte sig om. Bjerget og de andre unge mænd havde rejst sig, og nu begyndte de at gå ud ad jordvejen sydpå mod søen. Kun én af dem blev tilbage. Musa. Bare han nu ville ringe til rangeren i nationalparken. Der var masser af vilde dyr i parken. Elefanter, løver, leoparder. Måske kunne rangeren hente Chee, og så kunne han også bo i nationalparken. Men tænk nu, hvis mændene nåede at dræbe geparden først.

Conrad skyndte sig hjem. Hans mor var i gang med at vaske op. Hun løftede blikket og rynkede panden.

"Hvorfor er du så tidligt hjemme?"

"Jeg ... jeg har ondt i maven." Det var ikke engang helt løgn. Tanken om mændene gjorde ondt som en ildkugle i maven.

Hun kom hen og lagde hånden på hans pande for at mærke, om han havde feber. Så drejede hun hans hoved og så ham ind i øjnene.

"Du fejler ikke noget," sagde hun.

RANGEREN I NATIONALPARKEN

En ranger er en person, som arbejder i en national-park. National-parker er store, fredede områder, hvor dyrene og naturen bliver beskyttet. Man kan tage på en rejse ind i Zambias store national-parker. Det hedder en safari. Så vil en ranger fortælle om dyrene og planterne.

Ildstedet

Når man laver mad i landsbyen, så foregår det ved ildstedet. Det er vigtigt, at der er tag over bålet. Så kan man også lave mad i den årstid, hvor det regner rigtig meget hver dag.

Sovs af jordnødder

Kvinden her er i gang med at lave mad. Hun er ved at knuse jordnødder. Når hun er færdig, er der kommet mel ud af det. Melet skal hun bruge til at lave sovs med.

Conrad undgik hendes blik. Det eneste, han kunne tænke på, var Bjerget og hans venner, som lige nu var på vej ud til søen. Ud for at slå Chee ihjel.

Han skyndte sig hen til sovehytten. Udenfor på en stol sad Sunday og lavede lektier. Hun så ikke op.

"Jeg prøvede," sagde Conrad og lod sig dumpe ned ved siden af hende.

"Okay," sagde Sunday bare og klemte læberne sammen.

Lidt efter gik moren af sted efter **vand**. Hvis mændene bare havde lyttet til ham, ville de forstå. Forstå, at de ikke behøvede at slå geparden ihjel. Uroen voksede i Conrads krop. Han rejste sig.

"Sig til mor, at jeg har fået det bedre," sagde han til Sunday. "At jeg øh ... er smuttet ud en tur."

Det var bedst, at Sunday ikke fik mere at vide. Så behøvede hun ikke at lyve over for deres mor. Deres mor hadede løgn.

Sunday så op. Hendes øjne lyste, og han vidste, at hun havde læst hans tanker.

Han gik ind i hytten, fandt pandebåndet frem og tog det på.

"Pas på dig selv," sagde Sunday, da hun så ham.

Han nikkede. Så skyndte han sig af sted. Mændene havde allerede et stort forspring.

Hans mor ville blive bekymret, når han ikke dukkede op til aftensmaden. Hun havde ellers nok at bekymre sig om. Der var snart ikke mere mad tilbage i hytten med forråd. Og hvad skulle familien så spise? Conrad skubbede tanken fra sig. Han skulle bare sørge for at være tilbage inden sovetid.

VAND

Der er ikke vandhaner i hytterne på landet i Zambia. For at få vand til at drikke, lave mad og vaske sig, må man hente det ved den nærmeste brønd. Der kan være langt at gå, og vand er tungt at bære. Det er tit kvinder og børn, der henter vand. De bærer på det oven på hovedet i store plasticspande. De heldige har en cykel til hjælp.

En dejlig slurk vand

Det kan godt blive rigtig varmt midt på dagen, når det er sommer i Zambia. Så er det godt, at man lige kan tage sig en slurk vand ved skolens vandpost.

Ved brønden

Her på billedet kan du se, hvordan det ser ud, når kvinderne og børnene hjælper hinanden med at hente vand ved brønden om eftermiddagen.

DA SKILDPADDE FIK EN IDÉ

I Jeg er så tørstig,” sagde Kanin.
”Det er jeg også,” sagde Elefant.
De kiggede op på himlen. Der var ikke en sky.

Sådan havde det været længe. Ingen regn. Intet at drikke.

”Vi må holde et møde,” sagde Løve. Han var deres konge.

Og så mødtes alle dyrene. Skildpadde kom sidst. For hun havde korte ben og bar sit hus på ryggen.

”Vi skal finde vand,” sagde Løve. ”Ellers dør vi af tørst.”

Skildpadde rakte poten op.

”Jeg har en idé,” begyndte hun. Men Elefant bad hende straks tie stille.

”Store dyr har store tanker,” sagde Elefant. ”Små dyr har små tanker. Følg hellere med mig.”

Og så fulgte alle dyrene efter Elefant.

”Lad os grave her,” sagde Elefant. ”Her var der engang en flod.”

Dyrene lyttede til Elefant. For han var den største af dem alle.

De gravede og gravede. Men de fandt ikke vand.

”Hvad gør vi nu?” spurgte Kanin.

”Jeg har en idé,” sagde Skildpadde.

”Du spilder vores tid, Skildpadde,” sagde Kanin. ”Nu må vi tænke hurtigt. Og du er så langsom.”

”Men du er hurtig, Kanin,” sagde Løve. ”Har du et forslag?”

Kanin kløede sig bag øret.

”Følg med,” sagde han.

Alle fulgte efter Kanin.

”Her er sandet mørkt som mudder,” sagde han. ”Lad os grave efter vand her.”

Alle dyrene lyttede. For Kanin var hurtig. Også når han skulle tænke.

Alle dyrene gravede og gravede. Men de fandt ikke vand.

Til sidst satte de sig på jorden. De var snavsede. Og endnu mere tørstige end før.

Skildpadde rakte en pote i vejret.

”Jeg har en idé,” sagde hun.

”Hold nu mund,” sagde de andre dyr i kor.

"Jamen..." Skildpadde pegede på jorden under et figentræ. Træet stod midt på den tørre slette. "Vi skal grave her," sagde hun.

"Hvorfor tror du det?" spurgte Løve. "Træer drikker også vand," sagde Skildpadde.

Løve tænkte sig om. Så nikkede han. "Lad os prøve."

Dyrene begyndte at grave. Men jorden var hård, og det gik langsomt.

"Jeg har ondt i ryggen," sagde Kanin.

"Og min snabel er helt øm," sagde Elefant.

Der var ingen tegn på vand.

"Det var det, jeg sagde." Elefant pegede på Skildpadde. "Små dyr, små tanker."

Løve nikkede.

"Vi leder videre i morgen," sagde han.

Så lagde dyrene sig til at sove. Alle på nær Skildpadde. Hun blev nede i hullet og gravede videre.

Næste dag vågnede Elefant først.

"Se," råbte han. "Der er vand i hullet."

"Hvad gjorde du, Skildpadde?" spurgte Løve. "Hvordan skaffede du vand?"

"Træet har dybe rødder," sagde Skildpadde. "Så det kan suge vand op."

"Så du gravede dybt ned," sagde Løve.

"Godt tænkt!"

Og så hjalp dyrene Skildpadde op af hullet. De kastede hende tre gange op i luften. Og så drak de vand.

"Små dyr, store tanker," hviskede Kanin til Skildpadde.

Kapitel 5

BLODSPOR

Cikaderne sang i den varme eftermiddag. Conrad fulgte mændenes fodspor. Et stykke ude ad jordvejen drejede de ind over bushen. Flere fodspor kom til – sikkert Donatus og de unge mænd fra den anden landsby. Conrad gættede på, at de nu var cirka ni med på jagten.

Hvad skulle han gøre, når han fandt mændene? De ville jo ikke lytte til ham. Især ikke Bjerget. Måske burde han i stedet lede efter friske gepardspor. Han kunne dække dem til, så mændene fik svært ved at finde Chee. Og så måtte han bare håbe. Håbe at Musa havde ringet til rangeren, og at rangeren ville nå at komme og redde Chee i tide.

Solen stod allerede lavt, da han nåede ud til søen. I det fjerne var grå skyer på vej. Det var ved at være aften.

Conrad satte sig på en træstub. Det summede i hans ben, og hans fodsåler føltes brændende varme. Det var slet ikke sikkert, at Chee var i nærheden. En gepard kom langt omkring. Faktisk havde Conrad ikke set så meget som en frisk

gepardlort på hele turen. Eller et eneste aftryk af dens poter.

Nu ville de snart spise aftensmad derhjemme, og hans mor ville undre sig over, hvor han var.

I det samme hørte han et højt pift. Det var sådan geparder kommunikerede. Og dyret var ikke langt borte. Han rejste sig. Så lød der råb. Conrad satte i løb i retning af lyden.

Tæt på vandet fik han øje på blodspor. Af en eller anden grund vidste han, at de stammede fra Chee. Mændene var lige i nærheden. Han kunne høre deres ophidsede stemmer. Snart ville de dukke op mellem træstammerne.

Han prøvede at berolige sig selv. Chee var i live, det var det vigtigste. Conrad fandt en gren og fejede kviste og tørre blade hen over sporene. De forsvandt ind i et tæt krat. Han fulgte efter, men torne rev hans ben til blods. Nu kunne han tydeligt høre Bjergets stemme. Conrad krøb i skjul bag en busk.

”Hvordan kan blodsporene forsvinde i den blå luft?” sagde Bjerget.

CIKADERNE

Et dyr, der minder om græshopper. Den er bare større. Cikaden er det mest larmende insekt, der findes. Lyden minder også lidt om lyden fra en græshoppe. Bare meget kraftigere.

Conrad sad helt stille.

”Måske skal vi dele os op,” foreslog Donatus. ”Så kan vi hurtigere gennemsøge området.”

Det blev straks besluttet. Men heldigvis valgte ingen af dem at gå ind gennem buskadset, hvor han sad.

Mørket faldt på. Conrad fortsatte med at følge gepardens blodspor, indtil han ikke længere kunne se. Så gik det op for ham, at han ikke vidste, hvor han var. Mørket havde ædt både søen og bjergene. Og et tæt lag skyer dækkede for stjernerne. Det gøs i ham. Han havde aldrig før været alene ude i bushen om natten. Hans mor sad sikkert og vred sine hænder af bekymring nu.

Hjem. Han var nødt til at nå hjem, inden det blev morgen. Samson havde givet ham en advarsel i dag. Og hvis han ikke kom og hentede kvæget ved solopgang, ville Samson blive rasende. Men hvad så med Chee? Skulle han bare lade ham i stikken?

Men så gik det op for Conrad: Hvis han ikke selv kunne følge Chees spor i mørket, så kunne jægerne heller ikke. I morgen tidlig ville rangeren fra nationalparken forhåbentlig komme for at hente geparden. Og så ville den være uden for fare.

Conrad havde gjort det så godt, han kunne. Det sagde han igen og igen til sig selv.

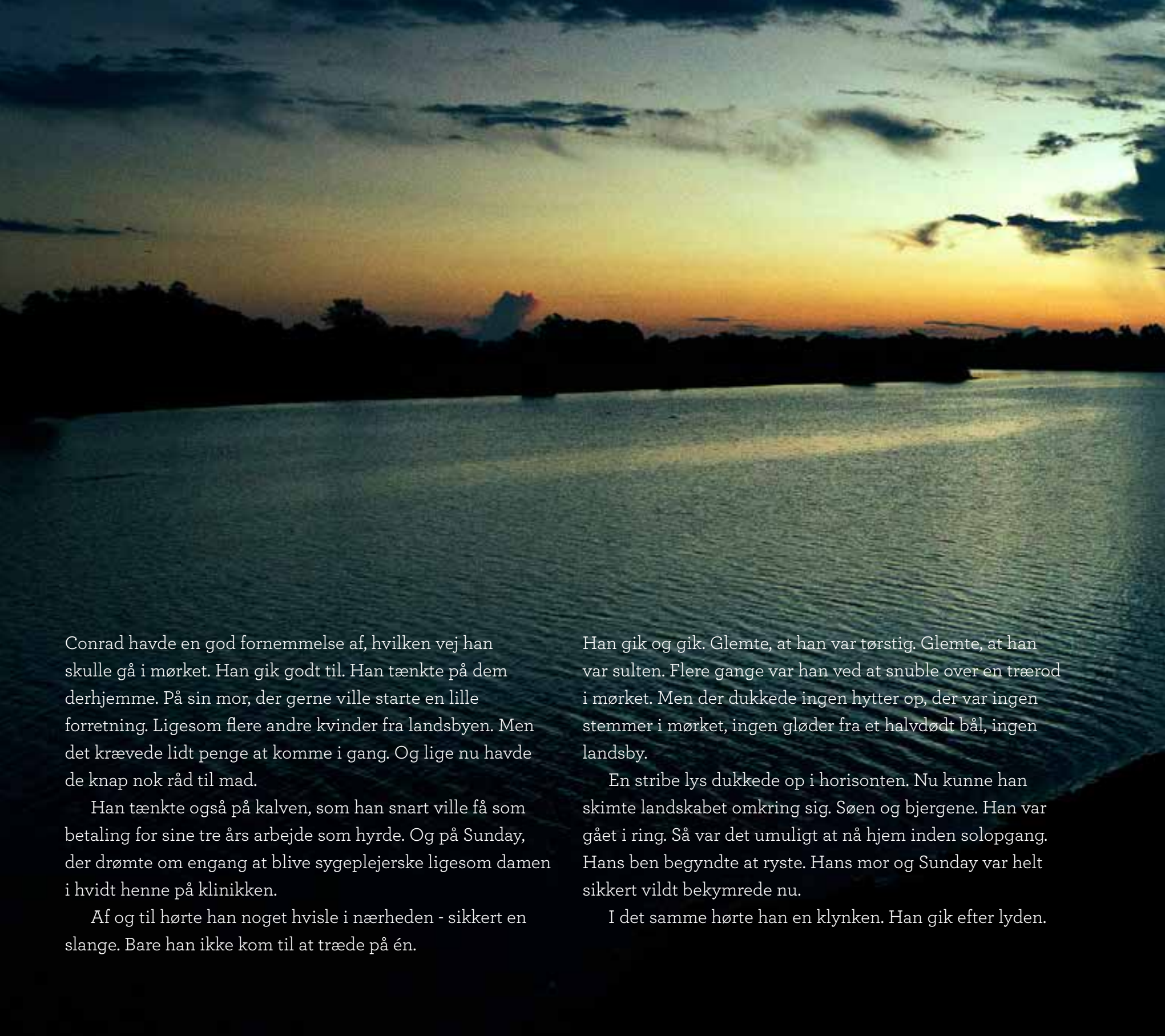
Stegte fisk fra floden

I Zambia kan man ikke komme ud til havet. Landet har ingen kyster. I stedet for kan man fange mange spændende fisk i floderne. Prøv lige at se nogle tænder, den her fisk har!

Insekter til middag?

Hvad siger du til at få stegte græshopper til middag? Eller hvad med stegte larver? I Zambia spiser man både græshopper og larver som en slags slik. Det er sundt og det smager faktisk ret godt.

Conrad havde en god fornemmelse af, hvilken vej han skulle gå i mørket. Han gik godt til. Han tænkte på dem derhjemme. På sin mor, der gerne ville starte en lille forretning. Ligesom flere andre kvinder fra landsbyen. Men det krævede lidt penge at komme i gang. Og lige nu havde de knap nok råd til mad.

Han tænkte også på kalven, som han snart ville få som betaling for sine tre års arbejde som hyrde. Og på Sunday, der drømte om engang at blive sygeplejerske ligesom damen i hvidt henne på klinikken.

Af og til hørte han noget hvisle i nærheden - sikkert en slange. Bare han ikke kom til at træde på én.

Han gik og gik. Glemte, at han var tørstig. Glemte, at han var sulten. Flere gange var han ved at snuble over en trærod i mørket. Men der dukkede ingen hytter op, der var ingen stemmer i mørket, ingen gløder fra et halvdødt bål, ingen landsby.

En stribe lys dukkede op i horisonten. Nu kunne han skimte landskabet omkring sig. Søen og bjergene. Han var gået i ring. Så var det umuligt at nå hjem inden solopgang. Hans ben begyndte at ryste. Hans mor og Sunday var helt sikkert vildt bekymrede nu.

I det samme hørte han en klynken. Han gik efter lyden.

Kapitel 6

CHEE

Først fik Conrad øje på Donatus. Han stod presset helt op ad en klippevæg. Så fik han øje på geparden. Donatus' spyd lå på jorden et stykke væk.

Der var ingen tvivl. Det var Chee. Conrad kunne kende ham på det lille hak i øret. Pelsen på det ene bagben var smurt ind i størket blod. Conrads hjerte hamrede, som om det var ved at springe ud af brystet på ham. Ville Chee angribe Donatus?

Conrad gik langsomt nærmere. Geparden havde blottet sine spidse tænder. Der kom en dyb, knurrende lyd fra struben. Donatus havde åben mund og opspærrede øjne.

"Chee," sagde Conrad med blød stemme.

Dengang Chee var en unge, elskede han, når Conrad talte til ham. Bare lyden af hans stemme, havde fået geparden til at spinde.

Chees ører drejede sig i hans retning.

"Rolig, min ven." Conrads hals føltes helt tør. Tænk nu, hvis geparden havde glemt alt om ham.

Med rystende ben gik Conrad ind mellem Donatus og dyret. Bag sig kunne han høre Donatus' larmende åndedræt. Han fortsatte med at tale, og han kunne se på gepardens ører, at den lyttede.

Luften stod stille, som om selv vinden holdt vejret nu.

Så lagde Chee sig ned og krøb langsomt hen mod Conrad. Med ru tunge begyndte Chee at **slikke hans hånd**.

En varm bølge skyllede gennem Conrad. Han bøjede sig frem og begyndte at stryge hånden ned ad ryggen på geparden.

Ud af øjenkrogen så Conrad Donatus liste væk og samle sit spyd op. Hans øjne var helt runde af skræk.

"Hvor er de andre jægere?" fik Conrad endelig spurgt.

"Jeg ... jeg blev væk fra dem i mørket," stammede Donatus. "I går da vi delte os."

Conrad blev ved med at stryge hånden hen over Chees pels for at berolige ham. Samtidig faldt hans eget hjerte på plads i brystet igen.

"Dig og geparden ... Hvordan ...?" Donatus gik i stå.

"Vil du høre en hemmelighed?" spurgte Conrad tøvende.

SLIKKE HÅNDEN

Hvis en gepard vil vise, at den kan lide dig, slikker den dig med sin ru tunge. Det er en måde at vise venskab på. En gepard kan også spinde som en kat. På den måde fortæller den, at den har det godt. De andre store kattedyr kan ikke spinde, men de kan til gengæld brøle.

Conrad og Donatus sad på de nederste grene i et træ. Chee lå i skyggen og slikkede sit sår. Donatus skævede stadig til geparden.

Og så fortalte Conrad det, han ellers aldrig havde sagt til nogen. Altså lige bortset fra Sunday. Han forklarede, hvordan han engang fandt en forældreløs gepardunge i bushen. At den hed Chee, og at Conrad havde passet og plejet den, indtil den en dag stak af. Og nu var den vendt tilbage. Og han fortalte, at hans eget efternavn, Duma, faktisk betød gepard på et sprog, der hed **swahili**.

”Sejt,” sagde Donatus. ”Så var det derfor, geparden gik ind i landsbyen. Den ledte efter dig.”

Der blev stille mellem dem.

”Vil du også høre en hemmelighed?” Donatus pillede ved barken på træet.

”Øh, ja.” Der var ikke noget, Conrad hellere ville.

”Da jeg fik øje på geparden,” sagde Donatus så. ”Der tabte jeg spyddet af bare skræk.”

”Det var godt,” sagde Conrad.

Han kunne ikke lade være med at smile. Det føltes rart at sidde her i træet og snakke med Donatus. Men det bedste af alt var at vide, at Chee var ok.

SWAHILI

Et sprog som tales i flere lande i store dele af Østafrika. Det er hovedsproget i Zambias naboland Tanzania. Men også i Zambia taler nogle swahili.

Donatus fortalte, hvordan mændene aftenen før havde lokket Chee i en fælde. De havde dræbt en kanin og lokket geparden frem med det blodige dyr. Bjerget havde kastet et spyd mod Chee. Han var blevet såret, men heldigvis havde det ikke ramt plet.

”Må jeg prøve dit pandebånd?” spurgte Donatus.

Conrad tøvede. Så rakte han det til Donatus.

Skrædderen ordner tøjet

Familierne har ikke så mange penge at købe nyt tøj for. I stedet for kan man nemt få skrædderen til at reparere det gamle tøj, så det holder længere.

Hyggeligt brætspil

Kan du lide at spille brætspil, når du skal slappe af? Det kan zambierne også. Både børn og voksne spiller ofte et brætspil, der minder lidt om spillet dam

Lidt efter hørte de stemmer.

Jægerne kom tilbage! Conrad blev helt kold indeni.

Geparden rejste sig. Vejrede i vinden.

”Jeg går dem i møde.” Donatus rakte pandebåndet tilbage til Conrad og hoppede ned fra træet. ”Jeg skal nok lade være med at sige noget til dem om dig og geparden.”

Conrad tog pandebåndet på og klatrede også ned.

”Tak,” sagde han, men Donatus var allerede forsvundet mellem træerne.

Conrad følte sig med et så træt. Godt nok var lyden af stemmer igen blevet fjernere, og Chee havde lagt sig ned. Men han anede ikke, hvad han skulle gøre. Han burde skynde sig hjem til Sunday og moren. Men Samson ville gå amok, fordi han ikke havde hentet kvæget til morgen. Og hvad med Chee?

Conrad satte sig ned på jorden og lænede sig op af et træ. Han ville lukke øjnene. Bare et øjeblik.

Det grønne land

Her har det lige været regntid i Zambia. Derfor er landskabet helt grønt, så langt man kan se. Senere på året bliver landskabet brunt, fordi solen skinner varmt i mange måneder.

Køb ind i vejkanthen

I Zambia tjener mange lidt penge ved at sælge ting, de laver selv. Langs vejen kan man for eksempel købe mange forskellige grøntsager. Der er både tomater, græskar og søde kartofler.

Kapitel 7

TORDEN

Conrad vågnede ved lyden af en rumlen i det fjerne. Var der torden på vej? Han missede op mod himlen. Den var helt blå, og solen stod højt. Han måtte have sovet i flere timer.

Chee ... Hvor var Chee? Conrad sprang op. Men geparden var ikke at se. En støvsky nærmede sig. Nu forstod han, hvor lyden kom fra. En Jeep nærmede sig. Conrad viftede med armene.

Lidt efter stoppede jeepen ud for ham, motoren brummede som et stort dyr. Bilen havde en kæmpe kofanger i skinnende metal og store, runde lygter. På ladet var der et tomt bur.

En mand i beige tøj rullede vinduet ned. Conrad åbnede munden, men der kom ingen ord ud. Han så ned på sine snavsede fødder.

"Hvad laver du alene helt herude, knægt?" Mandens tonefald var venligt nok.

"Jeg ..." Conrad talte sjældent med andre voksne end sin

mor. Han ville ønske, at Sunday havde været her. Hun var bedre til det med ord.

"Hvor kommer du fra?" spurgte manden.

Conrad fik sagt navnet på landsbyen. Han kunne ikke lade være med at kigge på buret bag i bilen. Og på skiltet på døren. Det forestillede en krokodille. Mon det betød, at manden arbejdede i nationalparken? Var han en ranger?

"Jeg blev ringet op af en fyr derfra. Om en gepard ..."

Nu boblede det i Conrads mave.

"Ringede Musa?"

"Ja, det var vist det, han hed. Kender du noget til det?"

Rangeren slukkede motoren, og stilheden summede i Conrads ører.

"Han hedder Chee," mumlede Conrad.

"Du taler til myrerne på jorden. Løft hovedet, knægt."

Og så fortalte Conrad om geparden.

"Tillykke," sagde rangeren, da Conrad holdt inde.

Zambias vilde dyreliv

Der lever en masse spændende dyr i Zambia. Der er både løver, elefanter, giraffer, bavianer og mange andre. Her står to bøfler og holder øje med, hvad der sker.

Smarte zebrastriber

Zebraerne går fredeligt omkring på savannen og græsser. Ikke to zebraer har helt ens striber. Det er ret smart. På den måde kan zebraerne genkende hinanden i flokken.

Hvad mente manden mon med det? Conrad havde da ikke fødselsdag.

"Du har tæmmet en gepard. Den vil aldrig nogensinde glemme dig."

Conrad blev helt svimmel. Tæmmet en gepard! Det lød som noget stort. Han var jo bare Conrad.

Rangeren mente ikke, at Chee kunne være langt borte med det sår i bagbenet.

"Kald på ham." Rangeren hoppede ud af bilen. "Han kender din stemme."

Det varede ikke længe, inden de kunne høre Chee svare med høje lyde. Rangeren rakte om bag i bilen og fandt et gevær frem.

Det gibbede i Conrad. Nu havde han kaldt på Chee. Så rangeren vidste, hvor geparden befandt sig. Han ville skyde. Det var en fælde. Han var blevet lokket i en fælde.

"Bare rolig. Jeg skyder kun med **bedøvelsespile**." Rangeren gav Conrads arm et klem. "Ellers får vi ham aldrig ind i buret."

BEDØVELSESPILE

De bruges, når man skal fange store, farlige dyr. Pilen indeholder en medicin, der bedøver dyret. Så kan man fange det, uden at det går til angreb. Når dyret er bedøvet, kan man lade en dyrlæge hjælpe det. Eller man kan anbringe det i et bur og transportere det til et andet sted.

LUSAKA

Hovedstaden i Zambia. Der er langt fra Conrads landsby til Lusaka. Mange timers rejse i bil.

Lidt efter lå Chee helt slap i buret med lukkede øjne.

Conrad syntes næsten, det så ud, som om han var død.

Bortset fra at hans store brystkasse bevægede sig op og ned.

"Hop op i bilen," sagde rangeren. "Jeg kommer næsten forbi din landsby."

Conrad havde set masser af biler, selvfølgelig havde han det. Men han havde aldrig kørt med én.

"Hvad venter du på?" Rangeren startede motoren.

Conrad satte sig ind i bilen. Sædet var helt blødt.

Rangeren spændte en sele fast over hans bryst. Bilen satte i gang med et ryk. Det sugede i Conrads mave.

"Hvad kommer der til at ske med Chee?" spurgte Conrad efter et stykke tid. Han så ned på sine hullede bukser.

"Jeg kender et sted, hvor de vil tage godt imod ham." Rangeren smilede. "Det er en dyrepark, hvor de har tamme geparder. Den ligger uden for Lusaka."

Lusaka var hovedstaden og lå langt, langt borte. Det havde Sunday fortalt. De kørte over et bump, og Conrad klamrede sig til sædet for at holde balancen.

Solen var allerede på vej ned bag bjergene, da rangeren satte ham af på jordvejen ved skolen. Conrad kastede et blik ind i buret til Chee. Hans hals snørede sig sammen.

"Han skal nok klare den, knægt. Han får det godt," lød rangerens stemme. Bilen satte i gang med et brøl. Conrad begyndte at gå ned ad den smalle sti, der førte hen til landsbyen.

Hans mor sad uden for hytten og stirrede ned i jorden. Hun plejede ellers altid at have travlt med alt muligt.

"Mor!"

Da hun fik øje på ham, løb hun ham i møde og knugede ham ind til sig. Hun duftede af jord og sved. Sunday kom ud af hytten. Hendes øjne var helt blanke.

Så holdt moren ham ud i strakt arm. Hun kastede et blik på pandebåndet. Han besluttede at sige det, som det var.

Da han var færdig med at fortælle, rystede hun på hovedet.

"Du ligner din far," sagde hun med rynket pande.

Det er vel meget godt, tænkte Conrad. Han kastede et blik hen på Sunday. Hun smilede til ham.

"Hvad nu, hvis geparden havde angrebet dig?" spurgte moren.

Han bed sig i læben. Der var stille lidt.

"Samson har været her," fortsatte hun. Hendes øjne blev mørke.

Conrad krympede sig. Han turde ikke spørge, hvad Samson havde sagt.

"Han siger, at du havde fået en advarsel." Morens stemme blev skarp.

"Ja." Conrad kunne næsten ikke få ordet frem.

"Du får ingen kalv."

"Hvad?" Conrad troede ikke sine egne ører. Det var jo den løn, han havde arbejdet for hver dag i tre år.

Moren vendte ryggen til ham og gik ind i køkkenhytten.

Ingen kalv. Ordene rungede i hans hoved.

Turister på safari

Zambia har en meget flot natur og mange vilde dyr. Derfor kommer der turister fra hele verden for at opleve det hele. Her kan du se en af de biler, man kører på safari i.

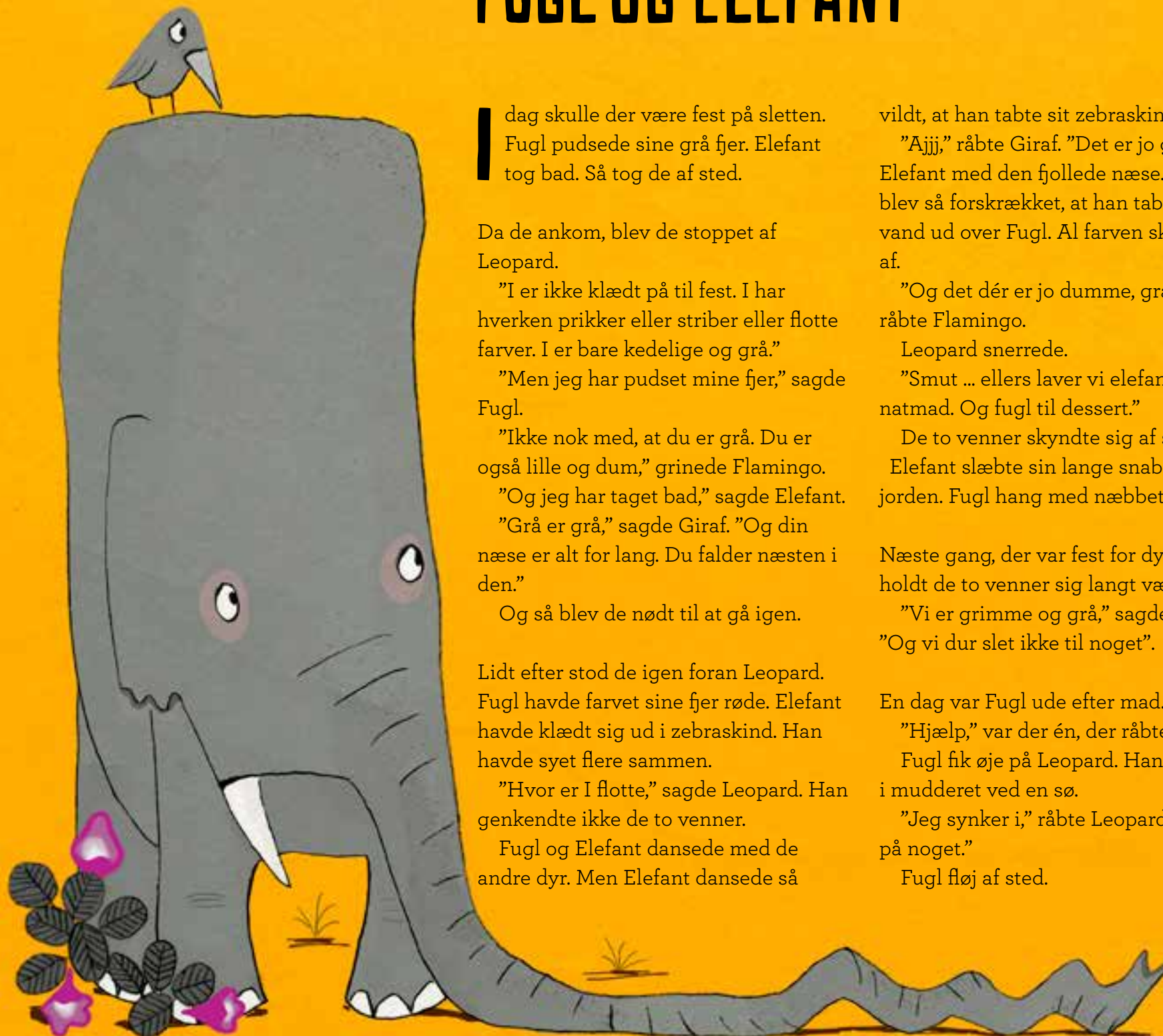

Grise på cykeltur

Hvordan skal man få to grise med ind til markedet, når man ikke har en bil? Så er det jo godt, at man har en solid cykel!

FUGL OG ELEFANT

I dag skulle der være fest på sletten. Fugl pudse sine grå fjer. Elefant tog bad. Så tog de af sted.

Da de ankom, blev de stoppet af Leopard.

"I er ikke klædt på til fest. I har hverken prikker eller striber eller flotte farver. I er bare kedelige og grå."

"Men jeg har pudset mine fjer," sagde Fugl.

"Ikke nok med, at du er grå. Du er også lille og dum," grinede Flamingo.

"Og jeg har taget bad," sagde Elefant.

"Grå er grå," sagde Giraf. "Og din næse er alt for lang. Du falder næsten i den."

Og så blev de nødt til at gå igen.

Lidt efter stod de igen foran Leopard. Fugl havde farvet sine fjer røde. Elefant havde klædt sig ud i zebraskind. Han havde syet flere sammen.

"Hvor er I flotte," sagde Leopard. Han genkendte ikke de to venner.

Fugl og Elefant dansede med de andre dyr. Men Elefant dansede så

vildt, at han tabte sit zebraskind.

"Ajjj," råbte Giraf. "Det er jo grå Elefant med den fjollede næse." Han blev så forskrækket, at han tabte sit vand ud over Fugl. Al farven skyllede af.

"Og det dér er jo dumme, grå Fugl," råbte Flamingo.

Leopard snerrede.

"Smut ... ellers laver vi elefantbøf til natmad. Og fugl til dessert."

De to venner skyndte sig af sted.

Elefant slæbte sin lange snabel hen ad jorden. Fugl hang med næbbet.

Næste gang, der var fest for dyrene, holdt de to venner sig langt væk.

"Vi er grimme og grå," sagde Elefant. "Og vi dur slet ikke til noget".

En dag var Fugl ude efter mad.

"Hjælp," var der én, der råbte.

Fugl fik øje på Leopard. Han sad fast i mudderet ved en sø.

"Jeg synker i," råbte Leopard. "Find på noget."

Fugl fløj af sted.

Lidt efter landede Fugl på ryggen af Elefant.

"Leopard har brug for din hjælp," sagde Fugl.

"Jeg dur ikke til noget," sagde Elefant. "Og jeg har en fjollet næse."

Fugl kiggede på Elefant.

"Du er ikke grim. Og din næse er slet ikke fjollet. Bare kom, så skal jeg bevise det."

De to venner fulgtes hen til søen. Kun Leopards hoved stak op af muddret nu.

"Brug din snabel," sagde Fugl.

Elefant fik fat i Leopard. Han trak Leopard helt fri.

"Tak," sagde Leopard. "Der er fest på sletten i aften. I er inviteret."

Om aftenen tog Elefant og Fugl af sted. Denne gang klædte de sig ikke ud.

"Er det nu jer igen," råbte Giraf og Flamingo i kor.

Leopard trådte frem. Han fortalte, hvordan de to venner havde reddet ham.

"Hvor var det klogt af Fugl," sagde Flamingo.

"Og hvor er det smart med sådan en snabel," sagde Giraf.

De to venner fik lov at blive.

"Og grå er faktisk ret flot," sagde Leopard.

Kapitel 8

BESØGET

Næste dag vågnede Conrad som sædvanlig, da solen stod op. Han satte sig udenfor og spiste en rest nshima. Han tog en klump op i hånden og maste den til en hård kugle mellem fingrene, inden han kom den i munden. Han plejede altid at tage af sted med kvæget på denne tid. Men det var slut nu. Samson havde ansat en anden dreng fra landsbyen som hyrdedreng.

Solen krøb op over trætoppene. Sunday gav hans arm et klem og tog af sted i skole.

Han havde håbet. Håbet, at den kalv ville skaffe dem penge. Lige penge nok til, at hans mor kunne komme med i klubben af kvinder i byen. De hjalp hinanden med at starte

små forretninger op. Men for at være med, skulle man selv have lidt penge. Men det blev der ikke noget af nu. Der ville heller ikke blive råd til en skoleuniform og bøger til ham. Så han kunne godt glemme alt om at komme i skole. Han sukkede. I det mindste havde han reddet Chee.

”Hej,” lød det henne fra stien.

Conrad så op og fik øje på Donatus. Han kom slæbende på noget tungt. Han stoppede prustende op foran Conrad. Det var et stort bur med mange høns i.

”Hvad skete der med Chee?” spurgte Donatus og satte buret fra sig på jorden.

Høns skal man have

Høns er et af de vigtigste dyr i Zambia. De skal ikke have så meget at spise. De passer sig selv. Og så lægger de dejlige æg, som man kan selv kan spise eller sælge på markedet.

Høvding Mlolo

Der er mange høvdinge i Zambia. Hvis man skal besøge en høvding, skal man have gaver med. Det kan være en sæk majsmeal eller en høne. Høvdingen på billedet hedder høvding Mlolo.

Conrad fortalte om rangeren og om dyreparken med tamme geparder uden for Lusaka.

”Sejt.” Donatus nikkede.

Hønsene i buret kaglede. Donatus daskede til hans skulder.

”Jeg ville bare sige tak. Fordi du reddede mig ude ved søen.”

”Ok.” Conrad vidste ikke, hvad han ellers skulle sige.

”De er til dig.” Donatus skubbede buret med hønsene hen mod Conrad.

”M-mig?” Han gispede efter vejret. ”Hvor har du dem fra?” spurgte han lavt.

”Min far. Høvdingen. Han sender dig sin hilsen.”

Conrad kom til at hoste. Var Donatus høvdingens søn? Det forklarede jo, at han havde så pænt tøj. Conrad førte hånden op til sit hjerte og bukkede hovedet for at vise sin respekt.

Næste lørdag fyldte Conrad og Sunday en kurv med æg og begav sig af sted til markedet i nærheden.

På vejen kom de forbi Bjerget, der sad uden for sin hytte.

”Hej, geparddreng.” Bjerget lød ikke spor hånlig nu. ”Ret modigt. Det du gjorde.”

Conrad viste godt, hvad han mente. Alle i landsbyen talte om det. At han havde reddet høvdingens søn fra geparden.

Conrad rettede ryggen og fortsatte efter Sunday. Han følte sig let indeni.

Buret med høns havde ændret alting. Nu kunne de tjene penge på at sælge æg og kyllinger. Inden længe ville deres mor have råd til at komme med i kvindernes klub. Hun ville snart kunne starte sin egen lille forretning. Det boblede i Conrads mave.

Og i morgen skulle han starte i skole.

Den lille købmand

I landsbyen er der ingen butikker, men det er der i de større byer. Her kigger vi ind hos en lille købmand. Her kan man både købe æg, saftvand, sæbe og mange andre varer.

Flot hår

Pigerne i Zambia kan godt lide at have en flot frisure. Mange piger får flettet kunstigt hår ind i deres eget hår. Det kunstige hår kan have mange forskellige farver.

1 VÆRD AT VIDE OM ZAMBIA

NORDAMERIKA

Danmark

EUROPA

Afrika er en verdensdel

Der findes syv verdensdele på jordkloden, og Afrika er den ene.

SYDAMERIKA

AFRIKA

Zambia

• Lusaka

Zambia er et land i Afrika

Landene rundt om Zambia hedder:

1. Tanzania
2. Malawi
3. Mozambique
4. Zimbabwe
5. Botswana
6. Namibia
7. Angola
8. Den Demokratiske Republik Congo

ANTARKTIS

ASIEN

OCEANIEN

Lusaka

Hovedstaden i Zambia hedder Lusaka. Der bor cirka 3 millioner mennesker. Det er næsten tre gange så mange som i København, der er Danmarks største by.

Flaget

Zambias flag er grønt med tre striber i rød, sort og orange. Hen over striberne flyver en ørn.

Penge

Pengene i Zambia hedder kwacha. 1 kwacha er cirka 80 øre værd.

Kobber

Der er mange kobber-miner i Zambia. Kobber et blødt, rødt metal. Kobber bruges i ledninger og i elektriske apparater. Det bruges også til at lave rør, gryder, tagrender, tage og smykker af. Noget kobber bliver helt grønt med tiden. Hvis du ser et lysegrønt tag på et slot eller en kirke, så er det nok, fordi det er lavet af kobber.

2

FLERE FAKTA OM ZAMBIA

Hvad kan man hedde i Zambia?

I Zambia kan man få et afrikansk navn, et engelsk navn eller et navn fra Bibelen.

De afrikanske navne kan være:

Twaambo (der betyder "gode nyheder")
Bupe (der betyder "gave")
Chibekwabekwa (der betyder "elskede")
Lenshina (der betyder "dronning")
Mabvuto (der betyder "problemer")
Matongo (der betyder "Et forladt hus")
Mazila (der betyder "født i vejsiden")

Engelske navne kan være:

Conrad
Jackson
George
Mary
Betty
Roberta

Navne fra bibelen kan være:

Lazarus
Ezekiel
Moses
Samson

Sproget

Engelsk er det sprog, man lærer at tale og skrive i skolen. Der er også syv andre sprog i Zambia: Bemba, Kaonde, Lozi, Lunda, Luvale, Nyanja og Tonga. I Østzambia, hvor historien om Gepard-drengen foregår, taler man Nyanja.

Sig tak på Nyanja:

Zikomo

Tæl til ti på Nyanja:

- 1: **Modzi**
- 2: **Wiri**
- 3: **Tatu**
- 4: **Nayi**
- 5: **Sanu**
- 6: **Sanu n'chimodzi**
- 7: **Sanu n'ziwiri**
- 8: **Sanu n'zitatatu**
- 9: **Sanu n'zinayi**
- 10: **Khumi**

(og samtidig klapper man hænderne sammen)

Klima

Zambia har et tropisk klima med tre årstider. Fra november til april er det regntid. Fra maj til august er det tørt og lidt køligere end resten af året. Fra september er det tørt og varmt frem til regnen kommer igen i november.

Hvad er klokken i Zambia?

Når klokken er 13.00 i Zambia, så er den 12.00 i Danmark. Når der er sommertid i Danmark, så stiller vi uret en time frem. Fra maj til oktober er klokken altså lige mange i Danmark og i Zambia.

Vand

Hvis man bor i en landsby, kan man ikke lige tage sig et glas vand fra hanen. Vandet skal hentes op fra en brønd. I nogle byer kan man hente vand ved et lille vandhus. Børnene hjælper til med at hente vand til familien.

Nshima

Zambias nationalret hedder nshima. Det er en tyk majsgrød, som man spiser med fingrene. Hvis man har råd til det, kan man spise sin nshima sammen med kød, grøntsager og sovs.

Skoleuniformer

I Zambia har de fleste børn uniformer på, når de går i skole. I 1.-6. klasse må man dog gerne have sit almindelige tøj på. Fra 7. klasse skal man have uniform på. Nogle familier har ikke råd til at købe en skoleuniform. Så må børnene holde op med at gå i skole.

DYR OG NATUR

Det flotteste vandfald

Victoria-vandfaldet ligger på grænsen mellem Zambia og nabolandet Zimbabwe. Det er et af de flotteste vandfald i verden. Det er også verden største – 108 meter højt og 1,7 kilometer bredt. Det er opkaldt efter den engelske dronning Victoria. Hun levede fra 1819 til 1901. Vandfaldet kaldes også “Musi-o-Tunyi”. Det betyder ”røgen, der tordner”. Det er, fordi luften omkring hele det buldrende vandfald er fyldt af små dråber vand, så det ligner røg. På engelsk hedder det Victoria Falls.

Vilde hunde

Den afrikanske vildhund er en af de mest truede dyrearter i Afrika. I de fleste lande er der slet ingen tilbage. Men i Zambia kan man stadig se den. Den afrikanske vildhund er utrolig god til at løbe. Den kan løbe 60 km/t i en hel time i træk. På den måde kan den fange de dyr, den vil spise: De bliver trætte lang tid før vildhunden.

Pas på myggene!

I Zambia skal man passe godt på, at man ikke bliver stukket af myg. Hvis man er uheldig, kan man nemlig blive smittet med sygdommen malaria. De afrikanske myg kan overføre sygdommen fra det ene menneske til det næste. Derfor skal man smøre sig ind i myggebalsam. Man skal også sove under et myggenet. I Danmark og resten af Europa er myg ikke farlige.

De vildeste dyr

Der lever mange vilde dyr i Zambia. På en safari-tur kan man se løver, elefanter, flodheste, leoparder, krokodiller og mange andre spændende dyr. Dyrene lever i nogle kæmpestore områder, som man kalder for nationalparker. De største af dem ligger ved floderne Zambezi, Luangwa og Kafue.

Truede dyrearter

Nogle dyr kalder man for truede dyrearter. Det betyder, at der ikke er ret mange tilbage af dem. Det sorte næsehorn er et eksempel på en truet dyreart. Det er, fordi mennesker går på jagt efter næsehornene og sælger dyrets flotte horn bagefter.

De smukkeste fugle

Hvis man godt kan lide at se på fugle, så er Zambia et fantastisk sted at rejse hen. Der er omkring 750 forskellige slags fugle i Zambia. Mange af dem er store og smukke med fjer i flotte farver.

Børnenes U-landskalender

Børnenes U-landskalender er et samarbejde mellem Danida og DR siden 1962. Gennem årene er U-landskalenderen blevet en fast del af traditionerne omkring julen for børn, forældre og skoler landet over. Der er mange aktiviteter til børn:

- **Årets land:** Hvert år besøger Børnenes U-landskalender et nyt u-land. I år er det Zambia.
- **Årets u-landsorganisation:** Hvert år samarbejder Børnenes U-landskalender med en dansk u-landsorganisation, som skaber et særligt projekt, der hjælper fattige børn i årets land. I 2014 er det Plan Danmark.
- **Årets låge-julekalender:** Den populære låge-julekalender sælges til børn over hele Danmark. Overskuddet går til årets projekt.
- **Årets bog:** Hvert år skriver en god forfatter en børnebog for Danida. Bogen giver de danske børn et spændende indblik i årets land. Den bruges på mange skoler.
- **Årets webside og skolemateriale:** Danida udgiver et undervisningsmateriale til de danske skoler, som handler om årets bog og om livet for børn i årets land. Websiden rummer både en åben del til alle børn og en lukket del til skolerne.
- **Årets film:** DR laver en hel række tv-udsendelser fra årets land. I 2014 er det fire lange film med "Nørd på Eventyr" i Zambia og fem kortere temafilm for mindre børn. De vises i efteråret på DR's tv-kanaler og genudsendes siden hen.

Danida

Danida står for Danmarks statslige udviklingsbistand og er en del af Udenrigsministeriet. Målet med bistanden er at støtte u-landene i deres arbejde med at bekæmpe fattigdom og forbedre livsvilkårene for deres befolkninger.

Der findes ingen nemme løsninger, når et fattigt u-land skal skabe bedre livsbetingelser for sine indbyggere. Det kræver forbedringer på mange områder, f.eks. drikkevand, sundhed, skoler, landbrug, job, miljø, rettigheder og demokrati.

Det kræver mange års indsats at skabe forbedringer, som varer ved. U-landet selv trækker det store læs i arbejdet, mens rigere lande som Danmark hjælper til. På den måde kommer bistanden til at fungere som hjælp til selvhjælp.

En del af Danmarks udviklingsbistand bliver givet gennem de danske, folkelige organisationer eller gennem lokale, folkelige organisationer i u-landene.

Indsatsen skaber resultater. Den danske bistand har bidraget til at skabe store og varige fremskridt i mange u-lande og for mange millioner mennesker verden over.

www.facebook.com/danida.dk
www.danida.dk

Årets projekt 2014

Børn i Zambia skaber en bedre skole

Børnenes U-landskalender hjælper i år børn i Zambia til at få en bedre skolegang. Med pengene fra U-landskalenderen vil Plan Danmark igennem fem år hjælpe 20.000 børn på 36 skoler i de fattigste dele af Zambia.

Ni ud af ti børn i Zambia kommer nu i skole. Men mange børn stopper igen efter få år eller lærer slet ikke nok. Det er der mange grunde til. Mange skoler har ikke lærere nok. Ofte er der alt for mange elever i klasserne og for få bøger. På mange skoler mangler der toiletter og rent vand til at drikke.

Nu skal de zambiske børn selv være med til at finde løsninger. Først vælger de, hvad der er de største problemer på deres skole. Bagefter skal lærerne, forældrene og hele landsbyen hjælpe børnene med at få tingene gjort. På den måde får de skridt for skridt en bedre skole.

Læs mere på 2014.u-landskalender.dk

Plan Danmark

Plan Danmark gennemfører hjælpeprojektet i 2014. De har også hjulpet DR's filmhold og forfatterne til bogen og undervisningsmaterialet med at komme rundt i Zambia, så de kunne skabe spændende fortællinger, film og fotos om årets land til de danske børn.

Plan er en af verdens største udviklingsorganisationer med fokus på børn. Siden 1937 har de arbejdet for at forbedre fattige børns vilkår. De hjælper bl.a. med uddannelse, bekæmpelse af sygdomme samt med at sikre børns rettigheder og løfte dem ud af fattigdommen.

Plan arbejder i 50 af verdens fattigste lande i Afrika, Asien og Latinamerika. Alle steder bliver resultaterne skabt i et samarbejde mellem fadderbørn, familier, lokalsamfund, myndigheder, faddere, frivillige og ansatte.

www.plandanmark.dk

Den mærkelige gepard med de tre kløer er vendt tilbage og lusker rundt i høvdingens landsby ved nattetide. Er den kommet for at dræbe? Leder den efter nogen? Og kan Conrad og hans lillesøster Sunday nå at hjælpe, inden der sker noget forfærdeligt?

Vi følger hyrdedrengen Conrad i et par dramatiske dage og en lang nat, hvor han må sætte både sin egen og sin lille families fremtid på spil.

Ida-Marie Rendtorff har hentet inspiration på en lang rejse i Zambias østlige Chilenga-provins. Bogen er rigt illustreret med tegninger af Dorte Bengtson og fotos fra Conrads landsby af Jeppe Gudmundsen-Holmgreen. Den rummer også tre sjove dyrefabler og egner sig både som læs-selv og som højtlesning.

På **2014.u-landskalender.dk** findes den også som lydbog, indtalt af Peter Mygind – sammen med en masse spændende film og fakta fra Danida og DR om årets kalenderland – Zambia.

UDENRIGSMINISTERIET

DANIDA | DANMARKS
UDVIKLINGSSAMARBEJDE

I samarbejde med:

